(НИН, 21.01.2009)

Након смене са чела скупштинског одбора, лидер напредњака Томислав Николић не делује забринуто. Напротив. Утисак је да су, као и ко зна колико пута до сада, урадили баш оно што је Николићу требало. Овога пута су бетонирали његов опозициони статус. Тако да он мирно препричава детаље како је влада убедила радикале да престану са опструкцијом Скупштине у новогодишњем цајтноту. Како је, кад је у понедељак (30.12) постало извесно да ће радикали обуставити опструкцију, затекао Ивицу Дачића (СПС), Александра Антића (СПС), Душана Петровића (ДС) и Драгана Тодоровића (СРС). “Овде су се”, показује Николић руком на ходник испред просторија на првом спрату Скупштине где су тренутно смештени посланици његове посланичке групе, “договорили са Шешељом. И ја сам тако доживео потпуну сатисфакцију јер су ме клели због наводне сарадње са Тадићем, а онда је Војислав Шешељ, који не може да обузда сујету, на суђењу у Хагу рекао да је он преговарао о буџету. А с ким у Србији може да се преговара. Само са Борисом Тадићем. Само не знам да ли га је звао лично, преко старих посредника Ивице Дачића и Драгана Марковића Палме или можда преко неког новог посредника”.

Али, знате да су радикали за прекид опструкције Скупштине добили милионе евра? Одакле вам те информације.

- Два милиона евра. То су поуздане информације. Уосталом, који је то јавни захтев СРС-а испуњен па да су имали други разлог осим овог новчаног да прекину опструкцију. Ниједан. Уосталом, и Нада Кулунџија је рекла за скупштинском говорницом да ће се можда договорити али ко зна колико ће то да их кошта. Е за сад их је коштало два милиона евра, али то није крај. Тај који је добио тај новац планира да га потроши и тражиће још.

Да ли су радикали и док сте их ви водили тако правили нагодбе са владом? И шта ако су садашњи радикали за прекид опструкције захтевали само вашу смену и смену Јоргованке Табаковић, која се, ево, баш сада догађа.

- Док сам ја водио странку тако нешто се није догађало. У последње време је почело да се спекулише да радикали морају да се смире, а не могу казненим мерама. И да ли би сада прекинули опструкцију уз обећање оних које они називају издајницима, лоповима и

криминалцима, да ће мене да смене за месец или два. То не иде тако код Шешеља. Ми нисмо хтели да гласамо да се укине ратно стање 1999, иако без тога држава није могла да функционише, све док нисмо изабрани за министре у савезној влади. Слободан Милошевић нас је молио да гласамо за укидање ратног стања, али смо то урадили тек пошто смо и званично постали чланови владе.

Постоји прича да су радикали новцем наплатили и признање да Шешељ није победио Лилића на председничким изборима 1997, као и улазак у владу 1998. године.

- Да знам нешто о томе, рекао бих. Али мислим да то није истина. Мада, знате како је дошло до нашег уласка тада у владу. Вук Драшковић је преговарао са Милошевићем месецима и када је објављено да су се договорили ја сам кренуо из Београда за Крагујевац. Негде код Велике Плане зазвонио је мобилни телефон, Шешељ ми је рекао да се враћам, да је сутра седница Скупштине и да ми улазимо у владу.

То је одлучио сасвим сам. Није вас, као заменика председника, питао за ваше мишљење о томе?

- Потпуно сам. Без консултација са било ким. То је неприкосновено право председника странке; о тако крупним питањима одлуче сами а онда само обавесте своје најближе сараднике. То је тада било сасвим нормално, а и сада није ништа другачије. И та одлука не само да је била изненађење за мене и посланике СРС-а већ и за еспеоовце који су тог јутра били убеђени да они улазе у владу. Када је Мирко Марјановић читао експозе, они су били одушевљени, аплаудирали су када је прочитао име потпредседника Бојића, па Марковића, а онда када је прочитано моје име, запрепастили су се. Почели су да псују, да оптужују једни друге за превару. То је било смешно. А ни наши сви посланици нису били упознати с тим да улазимо у владу. Знали смо само Воја и ја, а овима који је требало да буду министри саопштено је непосредно пред седницу.

Када је сада, пуних 10 година доцније, прављена влада, поново је СПС одлучивао; и поново је СПС преговарао са две стране. Ви сте се, чини се, посебно окомили на Ивицу Дачића.

- Нисмо се ми окомили на њега већ он на нас. И то маниром који је чинио Милошевић, с тим што Дачић нема ни тај ауторитет ни ту странку. Прво је говорио да иде с нама, само да види са Кркобабићима и Палмом, чији су мандати иначе били код њега. Да би онда на телевизији рекао да никад ништа није обећао за Републику, али да јесте коалицију у Београду. Па је и то слагао. Онда сада измишља да бисмо ми једва дочекали да уђемо у Владу Србије не би ли још задржао осипање бирача своје странке и наудио нашој странци. Сада изјављује да се не чује са Шешељом. А мени је док су трајали ти, као, преговори између Коштунице, Дачића и мене, Ивица Дачић рекао да му је Шешељ поручио да се све с њим договара. Требало је да ја, изгледа, ту будем некакав курир, и зато сам само једном или два пута и отишао на такав састанак. А знам да га и даље Шешељ зове.

Из ове перспективе, да ли је Дачић добро преломио? Како би изгледала влада СРС,

ДСС – НС, СПС? Да ли бисте ви били председник Скупштине?

- Не. То је био део мог сукоба са Шешељом. У тим разговорима које смо ми водили са Шешељом, за које постоје стенограми и које је Шешељ обећао да ће бити објављени, забележено је све што је определило странку да следи Војислава Коштуницу. Било ми је несхватљиво да Војислав Шешељ у кампањи каже да се он договорио са Коштуницом да Коштуница буде председник владе. Шта ја онда да говорим у кампањи: гласајте за нас због Коштунице. Кад су завршени избори, рекао ми је – Коштуница ће да буде председник, Дачић потпредседник а ти Томо председник Скупштине. Ја сам рекао да нећу. Он ми је одговорио да ће моја сујета убити владу пре него што се и формира. А ја сам му одговорио да ће убити СРС ако странка уђе у владу а не добије нити председничко, нити потпредседничко место.

Зар Драган Тодоровић није требало да буде потпредседник?

- Не. Дачићев услов да уђе у владу био је да буде једини потпредседник. Зато је, када су Динкић и Ђелић именовани за потпредседнике, за Дачића измишљена неуставна функција заменика премијера. Поднео сам представку Уставном суду, али они наравно ћуте. А каква би била та влада? Свака влада у којој нема Г17 плус је боља од сваке владе са Г17. Свака. А та влада би сигурно била тешње везана за Руску Федерацију, имала би у старту проблем са ЕУ, јер би била против било какве сарадње са ЕУ по питању Косова. Тај проблем има и ова влада, али он барем није јавни. Можда су мислили, поведени нападима радикала на мене, да се мојим одвајањем од СРС створио простор и нови преговарач који би прихватио да се иде у ЕУ без Косова. И онда сам дочекао чак и да ме хвали енглески амбасадор кога дотад нисам видео. Ваљда су помислили да ћу ја, пошто сам се посвађао са Војиславом Шешељом, да кренем апсолутно све супротно од радикалске политике; да ћу можда из разлога финансирања странке, или ко зна чега већ, Србију да водим само ка ЕУ а да се одрекнем Косова. Али, никада то не бих урадио.

Војислав Коштуница је у недавном интервјуу НИН-у демантовао да се са Шешељом договарао о саставу владе.

- Можда се он није лично чуо. Али, питајте га како се зове човек који је био веза између њега и Шешеља.

Ко је то био? Александар Никитовић?

- Не. Реч је о много озбиљнијем човеку.

Из Коштуничине странке?

- Некада је можда био са Коштуницом у странци и његов најближи пријатељ, а сада је много ближи Шешељу.

Ко је то онда. Коста Чавошки?

- Да. Преко Чавошког се Коштуница договарао са Шешељом. И зато Коштуница нема право да каже једну реч против ове владе. Расписивањем ванредних парламентарних избора Коштуница је створио ову владу. Убеђен у то да ће својом принципијелном одбраном Косова и Метохије освојити довољно гласова да може да се отресе ДС и Г17 плус и са патриотама формира владу. Како је то била катастрофална процена. Као и она за референдум у Црној Гори. И зато ја много замерам Војиславу Коштуници. Wегове погрешне процене су довеле до свега овога. Ја сам Коштуници дуго нудио сарадњу. Преко Алигрудића, Палалића, Поповића, Веље Илића. Рекох, разговарајте с њим, закажите састанак, где год хоће. Да видимо можемо ли да сарађујемо. Није се јавио. Да ли зато што је одржавао контакт са Шешељом?

Да ли бисте ви лично волели да се Шешељ ове године врати из Хага? И шта би повратак “највећег живог српског интелектуалца”, како сте га називали, променио на српској политичкој сцени.

- Са све веће дистанце говорим о Војиславу Шешељу. Ја нисам раскинуо наше пријатељство, то је урадио он. Обрушио је на мене и моју породицу оне којима не би дао ни ципеле да му чисте. Али, што се мене лично тиче, нека сутра дође. А понашао би се вероватно исто као и некада. Такво понашање је и онда, кад смо ми то радили, било превазиђено, а данас поготово. Тако више не може да се води политика. Ко крене тако да води политику, тај пропада. И то се сада показује на примеру СРС-а. Не може се часном одбраном у Хагу стећи мандат да се води држава.

Постоји ли било каква могућност да у некој реконструкцији владе и ваша посланичка група постане део владајуће коалиције?

- То је незамисливо. Нелогично, неморално. Непотребно за нас. Испало би да су у праву они који кажу да сам све ово урадио да би ДС имао још 20 гласова. Па да сам имао такав договор са Тадићем, ја бих све ово припремио тако да бих имао бар 50 гласова. Не бих ја слаб, са 20 гласова, ишао у ту владу. Дакле, ништа нисам припремао. А што се владе тиче, погледајте да је Обама узео пола Бушовог кабинета, да Немци имају владу две највеће странке. Али, у Србији је то незамисливо. Да смо бар изградили те политичке блокове, да се зна да су супротстављени и да ако сарађују то раде за добро државе. Али, овде би то било тумачено као личне амбиције јер се странке нису доказале.

То јест, ваша странка се није доказала.

- Имам само три месеца. У Србији, ако сте коректна опозиција, не рачуна вам се да сте опозиција. И ја сам учествовао у стварању лика опозиционог посланика који сме да пљуне, шутне, опсује, да нагрди, да увреди јер тиме доказујете да немате везе са онима с којима сте на власти. То је почело за време Милошевића када је он људе куповао или се бар сумњало да их купује. Ја сам морао три пута у току једног дана да кажем да је Милошевић највећи издајник да би разуверио Шешеља да нисам његов човек. Дакле, за тако нешто, за велику коалицију у Србији није сазрело време. Али, може да се деси да, негде у мају, сва ова прича буде бесмислена, да криза буде тако дубока да више нико неће знати шта да ради. Да људи изађу на улице...

Предвиђате нам Атину? Уличне немире у Београду?

- Па погледајте како се понаша наша влада. Она и даље верује да ће криза нас заобићи. Ми се и сада спремамо за гласање о једностраној примени споразума. То је лудост. Нуткамо се да смањимо своје приходе од царина, смањимо своју пољопривредну производњу да бисмо рекли једног дана, кроз пет или десет година: примите нас, знате када је била криза ми смо себе убијали да бисте ви продали још нешто а ваша нека комисија утврдила да смо испунили још један захтев. Нема више неолиберално капитализма; сад је време преживљавања. Треба, затворити границу за увоз робе. Можда чак, у не тако далекој будућности, замрзнути цене. Погледајте шта се ради у Европи. Нас су учили да фирме које не опстају на тржишту терамо у стечај, а шта они раде? Спасавају их. Хоћемо ми једини да спроводимо систем до краја?

Залажете се за повратак државе? Државни капитализам?

- Европа има државни капитализам уз помоћ девизних резерви, док ми не знамо колике су нам девизне резерве. Колико их има, шта је ефективно ту, шта може да се искористи за помоћ предузећима тиме што би улазиле у оснивачке улоге тих предузећа. Сад неко потпуно независан, не само чланови владе преко фонда за развој, треба да смисли којим фирмама треба дати новац а да држава заузврат постане власник одређеног процента капитала. Држава узима деонице тог предузећа као залог за кредит, али тај кредит фирма мора да врати, јер шта ће држави фабрика. Да поставља менаџмент? Научили смо да то не ради добро. И ако је потребна помоћ опозиције за такве ствари, ту смо. И ту је добар пример Грчке, коју сте поменули. Опозиција је у почетку уличне немира схватила као начин да дође на власт. Али је убрзо утврдила да ништа не може да промени. Шта добија опозиција у земљи социјалних немира када дође на власт? Ми нисмо далеко од те ситуације. И само луд човек би сада похрлио у владу. Евентуално, ако би се правила концентрациона влада, у коју би ушле апсолутно све партије. У циљу спасавања земље. А појединачних улазака сигурно неће бити.

Очекујете ли да се Демократска странка, са председником Тадићем на челу, одлучи за расписивање избора пре кулминације кризе у Србији?

- Да је хтео да води државу мудро, да је хтео да поступа по начелима свих логика у политици, Тадић је већ морао то да уради. Он има владу у којој га уцењује и најмањи партнер, па био то Чанак који жели републику Војводину, Мађари који желе судове у својим местима, две посвађане муслиманске странке, да не говорим о Г17 који је апсолутно најгори.....

Толико пута смо чули шта све мислите о Г17 или о СПС-у, па и ДС-у. Али, као да избегавате да оштро нападате Бориса Тадића?

- Молим? (Устаје и доноси захтев за смену министра Шкундрића и чита текст у коме је главни јунак председник Тадић.) Где ћете већи напад од овога? А ово је званичан документ.

Јесте ли ви изјавили да је Борис Тадић еволуирао?

- Јесам. Али постоје два Бориса Тадића. Један је онај који је сломио отпор Млађана Динкића за потписивање гасног аранжмана са Русима. Један је онај који Вука Јеремића гура да се понаша патриотски и да брани Косово и Метохију. А други је овај који у унутрашњој политици изиграва вођу. Диктатора. Згадило ми се кад је Шкундрић један дан рекао да Мађарска нема гаса да помогне Србији, да би сутрадан државна телевизија јавила да је председник Србије Тадић обезбедио из Мађарске гас за Србију. У којој то земљи ја живим? У Србији или земљи Бориса Тадића? А добре потезе никада нећу да нападам. И ако је Борис Тадић од приче "Европа нема алтернативу" стигао до тога да у Европу можемо само целовити, ја то не могу да нападам. То је моја прича због које сам и изгубио председничке изборе.

Како данас, сто дана по оснивању, изгледа Српска напредна странка? Јесу ли са вама углавном бивши радикали?

- У највећој мери СНС чине бивши чланови СРС. Ја желим не само да дођу нова лица, него и да буду ангажовани. Бојим се да се не учауре бивши радикали и да не почну да праве неку нову СРС. То је разлог због којег још увек оклевам да почне формирање месних одбора. Странка је у пуном замаху формирања, већ смо окупили 50.000 чланова. Једини проблем је што радимо у тешким условима, без финансија.

Зар се нису јавили моћни бизнисмени да помогну? Мишковић? Беко?

- Не, нико се није јавио.

Чак ни Миле Драгић?

- Миле Драгић је мој пријатељ; он је чак имао пословни простор да нам понуди за седиште странке, али баш због те приче да нас не би везивали за њега нисмо могли то да узмемо...

Па сте узели од Ђорђија Ницовића?

- Да, али Ђорђија некако избегавају да нападају; за њега се не везују никакве афере, нити он има имиџ некога ко финансира странке. Баш због таквих прича које га прате Миле Драгић сада није добио један изузетан посао са Ираком. Дакле, држава директно омета његово пословање.

Колико плаћате закуп просторија у најужем центру Београда; како се финансирате и уопште колико је новца потребно да се направи једна велика странка?

- Потребно је много новца. За сада још увек не толико, али не смем ни да помислим шта ће да буде када крене кампања, јер су те цифре, са доласком ДС-а и Г17 на власт,

отишле у небо. Кад сам био у СРС, узимали смо кредит за текуће потребе а за кампању смо скупљали новац из буџета. Просторије плаћамо 5.200 евра месечно; за сада чланови странке уплаћују новац на жиро-рачун, колико ко може. По закону сваки грађанин може да уплати до 360.000 динара, а свако предузеће до 3,6 милиона. И тога се и држимо.

Док сте били радикал био вам је забрањен контакт са амбасадорима западних земаља. С ким сте се срели од када немате ту забрану и шта је те амбасадоре највише занимало?

- Где је та забрана довела СРС? До тога да сви имамо рогове. Зашто се Драган Тодоровић не би сада срео са немачким амбасадором. Да ли би му можда издао Србију или би га овај купио. Ја сам се срео са америчким амбасадором два пута, једном на неком пријему, други пут код једног Београђанина, два пута сам се срео са француским амбасадором, ручао сам са италијанским амбасадором... Нико није понудио помоћ, не знам у чему би и могли да ми помогну. Да победим Тадића? Углавном су их занимале информације о мени, пошто су их до сада углавном дознавали из друге, треће руке, интересовали су се за мој однос са Шешељом, занимало их је да ли бих могао да сарађујем са Тадићем. И рекао сам им све ово што сам сада вама рекао. Ништа не кријем.